

MRF 2024.44

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 14. februar 2024, j.nr. 22/17101

Stadfæstet dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, til forsøg med bekæmpelse med glyphosat af den invasive art rynket rose inden for § 3-beskyttet strandoverdrev, da indgrebs naturforbedrende funktion fandtes at udgøre et særligt tilfælde, fordi strandoverdrevet kunne forsvinde helt uden bekæmpelse af rynket rose.

Kalundborg Kommune meddelte den 14. juli 2017 dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, til forsøg med kemisk bekæmpelse med giftstoffet glyphosat af den invasive planteart rynket rose (hybenrose) på en mindre del af et umatrikuleret areal, der udgjorde strandoverdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2. Arealet var endvidere beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen 500 m fra det nærmeste Natura 2000-område. Dispensationen var meddelt på en række vilkår, herunder at bekæmpelsen skulle målrettes de enkelte planter, og at bekæmpelsen skulle ske med Roundup-Bio ved håndholdt sprøjte første år, og de følgende år skulle ske med en ”weed-wiper”. Endvidere skulle planterne året før behandling klippes ned i jordhøjde, bekæmpelsen skulle finde sted i perioden 1/8-1/9, og der skulle bekæmpes én gang i hvert af årene 2017, 2018 og 2019, hvorefter forsøget skulle evalueres. Lodsejeren havde tidligere forgæves forsøgt at bekæmpe forekomsten af rynket rose ved græsning af arealerne med Hereford-kvæg. Det konkrete delareal var udpeget af lodsejeren i samarbejde med kommunen. Formålet med forsøget var at afdække, hvorledes overdrevsvegetationen ville reagere på bekæmpelse med Roundup. I tilfælde af, at forsøget faldt heldigt ud, skulle det vurderes, om der skulle ske bekæmpelse på hele lokaliteten. Det var kommunens vurdering, at alternativet til dispensation var, at overdrevet på sigt ville forsvinde helt som følge af truslen fra rynket rose. Afgørelsen blev påklaget af Danmarks Naturfredningsforening, der navnlig anførte, at bekæmpelsen ville finde sted få hundrede meter fra

nærmeste Natura 2000-område, at der fandtes alternative bekæmpelsesmuligheder i form af bl.a. græsning med geder, at bekæmpelse med Roundup var uhensigtsmæssigt og dræbte alle planter, og at der ikke var foretaget konsekvensvurdering af Roundups virkning på den naturligt hjemmehørende flora på arealet. Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden) fandt ud fra en samlet vurdering, at det ansøgte forsøgsprojekt med de stillede vilkår havde en naturforbedrende funktion, hvormed der forelå et særligt tilfælde, der kunne begrunde dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Nævnet henviste herved til den ekstensive udbredelse af rynket rose, som fremgik af luftfotos, og at rynket rose krævede effektiv bekæmpelse, idet strandoverdrevet ellers ville forsvinde. Videre fandt nævnet ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at nedklipning efterfulgt af Roundup var den mest hensigtsmæssige måde at foretage bekæmpelsen på med henvisning til lodsejerens tidligere fejlslagne forsøg med Hereford-kvæg. Nævnet henviste også til, at afgræsning med geder var uhensigtsmæssigt, idet bekæmpelse med afgræsning erfaringsmæssig viste, at rynket rose fortsat ville sprede sig vegetativt. Det var nævnets vurdering, at der med de stillede vilkår blev taget størst muligt hensyn til naturværdierne i området. Nævnet stadfæstede herefter afgørelsen med den ændring, at vilkåret om bekæmpelsesperioden blev forlænget med to uger (1/8-15/9), og at bekæmpelsen skulle finde sted om eftermiddagen/aftenen i stille vejr, og hvor der var meddelt tørvejr mindst 12 timer efter sprøjtning.

Kommentar: Afgørelsen er på linje med tidligere praksis om bekæmpelse af invasive arter i beskyttet natur, se uddybende Pagh og Haugsted, *Fast ejendom – regulering og køb*, 4. udg., 2022, s. 504 med omtale af bl.a. MAD 2016.440 Nmk.

Stadfæstelse af dispensation til kemisk bekæmpelse af rynket rose i beskyttet natur i Kalundborg Kommune

Sag: 22/17101

Dato: 14. februar 2024

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 3 jf. § 65, stk. 2, jf. 78, stk. 1.[\[1\]](#)

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Kalundborg Kommunes afgørelse af 14. juli 2017 om dispensation til forsøg med kemisk bekæmpelse af rynket rose på beskyttet strandoverdrev på et umatrikuleret areal vest for matr. nr. [matrikelnummer 1], med den ændring, at vilkår nr. 5 fastsættes således:

5. Bekæmpelsen skal finde sted i perioden 1. august - 15. september om eftermiddagen/aftenen i stille vejr (hvor saftvandringen i planten er nedadgående), og hvor der er meldt tørvejr i mindst 12 timer efter sprøjtning.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[\[2\]](#) og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.[\[3\]](#) Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 10. august 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Kalundborg.

Klager har navnlig anført, at

- der er tale om en væsentlig tilstandsændring i beskyttet natur, idet forsøget med Roundup også vil slå hjemmehørende vegetation ihjel,
- der er ikke foretaget en konsekvensvurdering af Roundups ødelæggende virkning på den naturlige hjemmehørende flora på arealet,
- bekæmpelse af bjørneklo med Roundup ikke kan sammenlignes med bekæmpelse af rynket rose,
- der er alternative muligheder for bekæmpelse,
- der tidligere er foretaget ulovlig slåning på området, hvilket har øget problemet med rynket rose,
- kommunen har tillagt lodsejers oplysninger for meget vægt,
- der ikke er stillet vilkår om effektmåling eller maksimal dosis af glyphosat (aktivmidlet i Roundup),
- anvendelsen af glyphosat er i strid modvind,
- bekæmpelsesforsøg bør ikke ske i det omhandlede område, men på et højere plan samt ske overvåget, og
- der er ikke tale om et helt ekstraordinært forsøgsprojekt, som kan berettige til kemisk bekæmpelse med giftstoffet glyphosat.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen/området

Det omhandlede areal er beliggende på et umatrikuleret areal vest for matr. nr. [matrikelnummer 1], ud til Jammerland Bugt mellem Asnæs og Reersø.

Matr. nr. [matrikelnummer 1] er beliggende i landzone og har et samlet areal på ca. 21,7 ha. Det fremgår af Danmarks Arealinformation, at der på den vestlige del af matriklen ud mod Jammerland Bugt er registreret beskyttet overdrev med overgang til beskyttet strandeng.^[4] Matr. nr. [matrikelnummer 1] er derudover

mod øst præget af landbrugsmæssig karakter. På det umatrikulerede areal er der overvejende registreret beskyttet strandeng. Det omhandlede areal udgør et mindre firkantet delareal udvalgt ud fra en 20 m bred stribe af det samlede § 3-beskyttede strandengsareal. Delarealet ligger inden for strandbeskyttelseslinjen.

Nærmeste Natura 2000-område er N157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken. Området ligger med en afstand på ca. 500 m mod øst og sydøst for det omhandlede areal.

2.2 Den påklagede afgørelse

Kalundborg Kommune har den 14. juli 2017 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2 meddelt dispensation til forsøg med kemisk bekæmpelse af rynket rose på beskyttet strandoverdrev på matr. nr. [matrikelnummer 1].

Kalundborg Kommune har ved afgørelsen lagt til grund, at det omhandlede areal opfylder kriterierne for § 3-beskyttet strandoverdrev, og at ændringerne i tilstanden, således kræver dispensation.

Dispensationen er meddelt på følgende vilkår:

1. Bekæmpelsen skal så vidt muligt være målrettet de enkelte rodkud/rosenplanter,
2. Der bekæmpes med Roundup-Bio, der det første år kan påføres med håndholdt sprøjte hvor skuddene danner et tæt dække,
3. og de følgende år påføres de enkelte skud med en weed-wiper (svamp/rulle monteret på et skaft),
4. Udvoksede buskadser af rynket rose (*Rosa Rugosa*) skal året før behandling klippes/fræses/beskæres i jordhøjde,
5. Bekæmpelsen skal finde sted i perioden 1. august - 1 september,
6. Der bekæmpes en gang i hvert af årene 2017, 2018 og 2019, hvorefter forsøget skal evalueres for evt. afslutning eller fortsættelse.

Det fremgår af Kalundborg Kommunes afgørelse, at ansøger har oplyst, at rynket rose hurtigt spreder sig på strandoverdrevet, som er i fare for at gro til med den invasive art. Videre er det i ansøgningen oplyst, at roserne tidligere er slået flere gange uden resultat, sidst i 2016, og at ansøger har haft Hereford kvæg på arealet i flere år, hvilket heller ikke har haft den ønskede effekt. Ved en efterfølgende korrespondance med kommunen har ansøger anført, at slåning

(der fremelsker mange nye skud) efterfulgt af sprøjtning med Roundup, vil være en rimeligt effektiv løsning, som dog formentlig skal gentages nogle gange, indtil frøpuljen er opbrugt.

Kalundborg Kommune besigtigede den 9. maj 2017 området, og udover flere strandoverdrevsarter, konstaterede kommunen rynket rose med rodsrud strækkende mindst 10-15 m ind over strandoverdrevet. Ansøger har efterfølgende oplyst kommunen, at der siden besigtigelsen er fremkommet flere skud, så der reelt er et sammenhængende plantedække af rynket rose.

Ved besigtigelsen nåede Kalundborg Kommune ifølge afgørelsen frem til, at rynket rose alene vil kunne bekæmpes effektivt ved en total opgravning af hele arealet, hvilket dog vil destruere hele overdrevsfloraen. Kommunen har i den forbindelse anført, at ansøger ikke har mulighed for at have græssende dyr på arealet, og det således blot vil være et spørgsmål om tid, før rynket rose får overtaget og kvæler resterne af den værdifuld strandoverdrevslokalitet. Alternativt kan arten ifølge kommunen bekæmpes ved gentagen bortsprøjtning på fremvoksede rodsrud efter en nedskæring. Kommunen har dog vurderet, at dette vil gå ud over en del af overdrevsfloraen omkring de sprøjtede rodsrud, hvorfor kommunen har anset det for risikabelt at behandle hele arealet, før metoden er afprøvet på et mindre delområde i en forsøgsperiode. Sammen med ansøger har kommunen derfor udpeget det omhandlede areal for at få belyst, hvordan overdrevsvegetationen vil reagere på bekæmpelsen med Roundup.

Kalundborg Kommune har ved afgørelsen vurderet, at der kan meddeles dispensation til en førstegangsprøjtning i 2017, hvorefter behandlingen de følgende 2-4 år skal foregå med en såkaldt weed-wiper, der er en rulle/svamp monteret på et skaft, hvorigennem sprøjtegiften løber til rullen. Herved minimeres den utilsigtede skadevirkning på overdrevsfloraen ifølge kommunen. Kommunen har ved vurderingen lagt vægt på, at alternativet til en dispensation er, at strandoverdrevet forsvinder grundet truslen fra rynket rose. Videre har kommunen lagt vægt på, at der ikke er fundet bedre alternativer til bekæmpelse, og at der er tale om et kontrolleret forsøg på et begrænset areal. Derudover har kommunen anført, at vilkårene sikrer, at skadevirkninger af behandlingen begrænses så vidt muligt til kun at ramme den invasive rynket rose. Forsøget strækker sig ifølge afgørelsen over 3-5 år med en evaluering efter 3 år.

Yderligere har Kalundborg Kommune ved afgørelsen oplyst, at såfremt forsøget falder heldigt ud, med en fuld reetablering af strandoverdrevets plantesamfund og en effektiv bekæmpelse af rynket rose inden for prøvefeltet, skal det af

kommunen vurderes, om der kan tillades en bekæmpelse af hele lokaliteten, og om denne skal foregå i en enkelt session eller i flere felter over en årrække.

2.3 Klagens indhold

Klager har anført, at dispensationen til sprøjtning med Roundup til bekæmpelse af rynket rose i beskyttet natur er unødigt, og vil ske tæt ved Musholmbugt og få hundrede meter fra Natura 2000-området ved Nedre Halleby Å og Åmosen.

I forlængelse heraf har klager oplyst, at området er beskyttet som strandeng og strandoverdrev med fund af typiske og positivearter. Artsindholdet tyder efter klagers opfattelse på en robust og ikke helt "tabt" naturkvalitet på lokaliteten.

Klager har desuden bemærket, at der i området tidligere er foretaget slåning med, hvad der ligner en planerende slagleklipping, som ikke er særlig naturtypisk drift eller pleje, men derimod en ulovlig og væsentlig tilstandsændring. Efter klagers opfattelse kan det ud fra oplysningsgrundlaget i sagen ikke udledes, om denne slåning har gavnet eller decideret skadet området. Klager har fremhævet, at slåning af rynket rose oftest medfører, at arten spreder rodnettets yderligere, hvorfor det ikke kan komme som en overraskelse, at arten nu har spredt sig over et meget større område. Klager finder endvidere den ulovlige slåning upåtalet ved kommunens afgørelse.

Derudover har klager bemærket, at det med invasive plantearter gælder om at udpine bestandene, og klager har henvist til erfaringer fra Thy, som viser at græsning med geder, eventuelt som mindre andel i større fåreflokke, kan decimere selv store bestande af rynket rose. Det sker, fordi geder har en speciel forkærlighed for buskene og deres knopper, blade og skud i almindelighed, ligesom de kan gå ind i midten af selv større bevoksninger. En del ekstensive kvægracer kan ifølge klager formentlig også nedgnavne rosensknud bedre end de noget forædlede og foderkrævende Hereford kvæg, som ansøger har oplyst har græsset i området.

På den baggrund er klager ikke enig i, at kemisk bekæmpelse er den eneste mulighed, og har anført, at der er alternative metoder, som ikke er vurderet. Afgørelsen kunne ifølge klager tværtimod have taget udgangspunkt i den væsentlige tilstandsændring af et meget fint strandoverdrev ved uanmeldt og ødelæggende slåning uden opsamling af det afhøstede materiale. Ifølge klager ses denne fremgangsmåde desværre ofte, og fremføres af og til som "naturpleje",

hvilket metoden ifølge klager absolut ikke er. Mange fagfolk vil efter klagers opfattelse hævde, at mange "afpudsede" arealer ofte er bedre tjent uden denne homogenisering og rundspredning af næringsstoffer, hybenfrø og stængelstykker. Hertil har klager anført, at kommunens afgørelse i høj grad er baseret på lodsejers oplysninger.

Klager har videre bemærket, at det er svært at få øje på det naturforbedrende i den ulovlige slåning eller i dispensationen til at anvende Roundup, som vil slå alt imellem skuddene af rynket rose ihjel. Desuden hælder klager mest til, at se områdets historik i lyset af håndhævelsesvejledningen, med vilkår om reelle naturforbedrende tiltag, eksempelvis afgræsning, der ifølge klager som minimum vil styrke de gode naturelementer og fastfryse og langsomt decimere udbredelsen af rynket rose, som det trods alt ses en række steder med græssende husdyr.

Yderligere har klager påpeget, at klager generelt arbejder for mindre anvendelse af gift i folks private haver, på marker og især i naturen. Klager erkender, at det er muligt at pensle og bekæmpe kæmpe bjørneklo individuelt med Roundup grundet artens tydelige og tykke stamme, og fordi arten ikke har et kraftigt rodnet, modsat rynket rose som på den baggrund kræver langvarig udpining. Overjordisk pensling virker derfor efter klagers opfattelse langt fra realistisk på rynket rose, der har myriader af skud. Her vil forstøvning være eneste mulige fordeling af giften på planterne, som så uvægerligt også vil ramme jordbunden og de hjemmehørende planter imellem skuddene, hvilket er højst uønsket.

Endvidere har klager påpeget, at der i afgørelsen ikke fremgår vilkår om effektmåling af den kemiske behandling. Afgørelsen forsøger ifølge klager at sælge projektet som et forsøg over en 3-årig periode på et begrænset delområde. Klager finder det dog uklart, om dette også gælder vilkåret om fræsning. Videre finder klager, at forsøg med kemisk bekæmpelse bør overvåges og ske på et højere plan – ikke lokalt hos en tilfældig lodsejer i en tilfældig kommune. Uanset at "forsøg" og "Round Up Bio" kan lyde formildende, finder klager, at forsøg bør ske i naturområder, hvor arealet i princippet allerede er tabt for § 3-beskyttelsen, idet arealet næsten er vokset ud af beskyttelsen, samtidig med en planlagt monitorering.

Hvis der skal laves forsøg i området, så burde der ifølge klager stilles krav om samarbejde med forskningsmiljøer og udlægges kontrolområder, områder slået med le, områder med græsning i en periode, tildækkede arealer med videre, ligesom forsøg i Thy. At fremelske en voldsom skudvækst ved fejlslagen pleje og

efterfølgende sprøjte, er ifølge klager ikke et forsøgsprojekt, men et forsøg på at nedtone den skade, man allerede har forvoldt. Åbnes der op for sprøjtning med kemiske midler i beskyttede naturtyper, er det klagers vurdering, at vejen banes for sprøjtning i al slags natur og mod alle uønskede arter til stor skade for fauna og flora.

Yderligere har klager påpeget, at glyphosat, som er aktivmidlet i Roundup, er i strid mod vind, hvilket ses af sidste sommers beslutning, hvor stoffet fik en foreløbig forlængelse af godkendelse på 18 måneder mod ellers normale godkendelser på ti og femten år. EU-kommissionen skal desuden i efteråret 2017 afgøre, om glyphosat fortsat skal anvendes af landbruget. At give en 3-årig dispensation til anvendelse af et kemisk middel, som muligvis ikke tillades anvendt mere inden for kort tid, blot til et lokalt forsøg, virker ifølge klager helt tåbeligt. I tilknytning hertil har klager påpeget, at i modsatte ende af stranden bekæmper Naturstyrelsen rynket rose på et større område med afgræsning og slåning og uden brug af gift.

Klager har samlet anført, at der ikke er tale om et helt ekstraordinært forsøgsprojekt, som kan berettige til kemisk bekæmpelse med giftstoffet glyphosat, og at der ikke er lagt tilstrækkelig vægt på at afprøve mulige alternativer til bekæmpelsen. Bekæmpelsesmetoden udpiner ikke rodnettet, men dræber planten, hvorefter roden ifølge klager fungerer som gødning i en ellers udpræget næringsfattig natur. Klager har bemærket, at anvendelse af glyphosat i naturområder anretter store skader på den naturlige flora, idet det kemiske middel selv ved godkendte doseringer dræber al plantevækst, hvor det anvendes. Klager har i den sammenhæng påpeget, at der ikke er stillet vilkår om maksimal anvendelse af glyphosat beregnet ud fra den uønskede vegetation. Tillige har klager bemærket, at der ikke er foretaget en konsekvensvurdering af Roundups ødelæggende virkning på den naturlige hjemmehørende flora på arealet.

2.4 Kalundborg Kommunes bemærkninger til klagen

Kalundborg Kommune har den 16. december 2022 til klagen bemærket, at det må være ubestridt, at arealet og vegetationen i området aktuelt er truet af tilvoksning med rynket rose, uanset arealets tidligere drift og forhistorie. Vegetationen på arealet vil ifølge kommunen dermed blive mere og mere presset og artsfattig inden for en begrænset årrække.

Kalundborg Kommune har dernæst påpeget, at den negative effekt ved anvendelsen af sprøjtemidler på det oprindelige plantesamfund er indgået i sagens behandling. Efter kommunens opfattelse står målet om udryddelse eller decimering af rynket rose, i et fornuftigt forhold til den risiko eller omkostning, der er i form af tab af arter hørende til det oprindelige naturareal. Videre har kommunen fremhævet, at der netop er udvalgt et forsøgsareal for at få sikkerhed for, om metoden kan anvendes i det aktuelle område, og om tab af følsomme arter alene er midlertidig.

Derudover har Kalundborg Kommune anført, at dispensationen er givet på en række vilkår, der efter kommunens vurdering adresserer en del af klagers indvendinger mod afgørelsen. Anvendelsen af håndsprøjte i forsøgets første år på planter, og i de efterfølgende år med en weed-wipe, vil efter kommunens vurdering medføre en begrænsning i mængden af anvendt sprøjtegift og et begrænset spild. Kommunen har på den baggrund ikke indsat vilkår om en maksimal anvendt mængde af Roundup. I forlængelse heraf har kommunen fremhævet, at fremgangsmåden svarer til den beskrivelse af mekanisk og kemisk bekæmpelse, der i en periode har ligget på Naturstyrelsens hjemmeside, og sidenhen Miljøstyrelsens.

Videre har Kalundborg Kommune bemærket, at evaluering efter de første tre år er fastlagt ud fra med et minimum af indsats at kunne konstatere den udpining eller decimering af rosernes vækst, der forventes at være resultatet efter flere sæsoners bekæmpelse. Herefter vil kommunen vurdere om forsøget skal forsætte i yderligere to år eller om bekæmpelsen allerede har effekt, samt om følgeskaderne på strandoverdrevsvegetationen, er af begrænset omfang som forventet. Kommunen har således ikke lagt op til et stort ressourcekrævende monitoringsprogram eller samarbejde med forskningscentre, men har alene taget stilling ud fra den konkrete ansøgning, og hvad der er vurderet som nødvendige rammer og vilkår, der står i et rimeligt og proportionalt forhold til det ansøgte.

Endvidere har Kalundborg Kommune fremhævet, at kommunen har vurderet, at der ikke er "bedre alternativer", og ikke har vurderet, at bekæmpelse med Roundup er den "eneste mulighed" for en realistisk indsats mod rynket rose, som det er anført af klager. Kommunen har også bemærket, at kommunen ikke har mulighed for at diktere eller påbyde en lodsejer en græsningsdrift på arealet, uanset driftshistorik. Kommunen har desuden vurderet, at med dispensationens forsøgsbaggrund, og forsøgsarealets størrelse på 1.600 m² set i forhold til det

samlede areal med strandeng/strandoverdrev på ca. 1,2 ha, vil det ikke skabe præcedens.

Yderligere har Kalundborg Kommune bemærket, at kommunen har i sinde at give en supplerende dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, der blandt andet omhandler forbud mod sprøjtning i § 3-beskyttet natur, hvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster kommunens dispensation.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

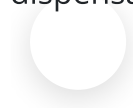
3.1.1 Det retlige grundlag

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 3, må der ikke foretages ændring i tilstanden af strandenge og strandsumpe, når sådanne naturtyper enkeltvis eller sammen med andre naturtyper er større end 2.500 m².

Strandenge er relativt lavtliggende og flade engstrækninger ved kysten med en naturlig og i nogen grad saltpåvirket vegetation bestående af græsser, halvgræsser og urter, som danner mere eller mindre sammenhængende grønsvær. Strandengsbegrebet omfatter en række varierende naturtyper afhængig af måden de er opstået på, graden af saltpåvirkning m.v., som er benævnt bl.a. marsk, strandeng og strandoverdrev.

Strandengene strækker sig fra kysten og ind i landet. I de dele, der ligger nærmest vandet, domineres plantevæksten af en eller flere salttålende plantearter. Disse plantearters hyppighed aftager gradvis ind mod de lidt højere liggende, mindre saltpåvirkede dele af strandengen. De højereliggende arealer er ofte mindre fugtighedsprægede i lighed med tilvoksede gamle strandvolde og betegnes botanisk som strandoverdrev, der som nævnt ovenfor er omfattet af strandengsbegrebet. Her kan forekomme krat og trægrupper. Ind mod land afgrænses strandengen oftest af et terrænskel i form af niveauændring, hegn, skelgrøft, vej eller andet, som danner grænse for engen med dens nuværende eller tidligere udnyttelse som græsnings- eller høsletareal.^[5]

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet i § 3.

Det følger af bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven, at der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan meddeles dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, når ændringerne er væsentlige eller i strid med ønsket om at opretholde de pågældende naturtyper som sådanne, idet reglerne er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes. En væsentlig jordbrugs- eller anden almindelig økonomisk interesse er således ikke i sig selv tilstrækkelig til at begrunde en dispensation. Der må, for at et indgreb i områdets tilstand eventuelt kan accepteres, tillige være tale om et område, som ud fra naturbeskyttelsesmæssige hensyn vurderes som uden særlig interesse, eller om et indgreb, der i sig selv ikke skønnes at medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i området. Derudover forudsættes det, at en dispensation ikke vil skabe en uheldig og uønsket præcedens for den fremtidige administration af § 3-beskyttelsen i området.

En særlig omstændighed, der kan begrunde dispensation, kan ifølge lovbemærkningerne for eksempel være, at et ansøgt indgreb har en naturforbedrende funktion.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis for dispensationer er i overensstemmelse med lovbemærkningerne restriktiv.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger den naturlige vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Rynket rose fremgår af den nationale liste over invasive ikke-hjemmehørende arter, som er problematiske i Danmark.[\[6\]](#)

3.1.2 Om der kan meddeles dispensation

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved afgørelsen lagt til grund, at det omhandlede areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder ud fra en samlet vurdering, at det ansøgte forsøgsprojekt med de stillede vilkår har en naturforbedrende funktion. Nævnet har herved lagt vægt på, at rynket rose ud fra nævnets vurdering af luftfoto fra stedet i sommeren 2022[\[7\]](#) fremstår som en tæt og sammenhængende

bevoksning på en stor del af den registrerede strandeng, og at rynket rose kræver en effektiv bekæmpelse, idet strandoverdrevet ellers vil kunne forsvinde grundet truslen fra rynket rose.

Videre finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet ikke grundlag for, at tilsidesætte Kalundborg Kommunes faglige vurdering af, at den mest hensigtsmæssige måde at opnå en effektiv bekæmpelse af rynket rose i området er ved at foretage en indledende klipning/fræsning/beskæring af buskene for derefter at følge op med brug af Roundup.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på ansøgers oplysninger om, at rynket rose tidligere er slået flere gange, og der har gået Hereford kvæg på arealet i flere år, hvilket ikke har haft den ønskede effekt. Derudover har nævnet vurderet, at afgræsning med får eller geder eller med et højt græsningstryk, også vil have en negativ effekt på den naturlige vegetation. Nævnet har i den forbindelse inddraget erfaringer med bekæmpelse af rynket rose med afgræsning som viser, at rynket rose fortsat vil sprede sig vegetativt, selvom planterne holdes nede og muligvis ikke formår at frøsprede sig.^[8] Nævnet har yderligere lagt vægt på, at der er tale om et forsøgsprojekt på et mindre område, der har til formål at undersøge effekten af brug af Roundup mod rynket rose samt påvirkning af strandoverdrevets vegetation. Nævnet bemærker desuden, at med de stillede vilkår er der taget størst muligt hensyn til naturværdierne i området, hvorved den negative påvirkning af naturen som følge af bekæmpelsen forebygges mest muligt.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved vurderingen inddraget de erfaringer, som fyrpasser [navn 1] har gjort sig i forbindelse med mekanisk og kemisk bekæmpelse af et ca. 1.600 m² stort areal med rynket rose på Sejerøs nordvestlige spids. Hertil kommer de erfaringer i forhold til bekæmpelse af rynket rose, der er tilvejebragt i forbindelse med gennemførelse af LIFE+ REDCOHA Restoration of Danish Coastal Habitats.^[9]

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder således ud fra en samlet vurdering, at der med det ansøgte projekt med de stillede vilkår er tale om et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation hertil.

Til det af klager anførte om, at der tidligere har været ulovlige indgreb i området, bemærker Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at det ligger uden for nævnets kompetence at behandle, hvorvidt Kalundborg Kommune burde have iagttaget forhold omfattet af naturbeskyttelsesloven. Klager over tilsyn kan i stedet

indgives til Ankestyrelsen, der fører tilsyn med kommunerne. Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Da det af klagerne anførte i øvrigt ikke kan føre til et andet resultat, stadfæstes Kalundborg Kommunes afgørelse af 14. juli 2017, dog med ændring af vilkår nr. 5.

3.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets øvrige bemærkninger

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan konstatere, at Kalundborg Kommune i afgørelsen har anført, at rydning af bevoksning med rynket rose ikke kræver dispensation efter strandbeskyttelseslinjen. Nævnet bemærker, at det er Kystdirektoratet, der er rette førsteinstans i forhold til strandbeskyttelseslinjen, og at nævnet med afgørelsen ikke har taget stilling til det ansøgte i forhold til strandbeskyttelseslinjen.

3.3 Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster Kalundborg Kommunes afgørelse af 14. juli 2017 om dispensation til forsøg med kemisk bekæmpelse af rynket rose på beskyttet strandoverdrev på et umatrikuleret areal vest for matr. nr. [matrikelnummer 1], med den ændring, at vilkår nr. 5 fastsættes således:

5. Bekæmpelsen skal finde sted i perioden 1. august - 15. september om eftermiddagen/aftenen i stille vejr (hvor saftvandringen i planten er nedadgående), og hvor der er meldt tørvejr i mindst 12 timer efter sprøjtning.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevarerklagenævnet mv.

[4] Arealinfo, <https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/>

[5] Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper, Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1993.

[6] Bekendtgørelse nr. 1285 af 12. november 2018 om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter

[7] <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap>

[8] Se "Græsning og høslæt i naturplejen" af Rita Merete Buttenschøn, 2007, Miljøministeriet, Naturstyrelsen og Skov & Landskab, Københavns Universitet.

[9] <https://edit.mst.dk/media/geqehip4/bedste-praksis-for-bekaempelse-af-rynket-rose.pdf>

Lovområder:

NBL - beskyttede naturtyper

